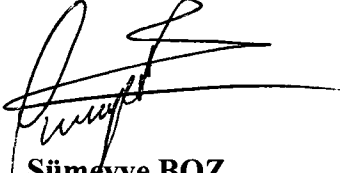

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Sayın Yılmaz TUNÇ** tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Sümeyye BOZ
Muş Milletvekili

Ceza infaz kurumlarında tutulan kişilerin, anayasal ve uluslararası hukuk tarafından güvence altına alınan temel hak ve özgürlükleri, cezaevinde bulunmaları nedeniyle ortadan kalkmaz. Devletin, özgürlüğünden yoksun bırakılmış bireylerin can güvenliğini, sağlığını ve insan onuruna yarışır muameleyi sağlama yükümlülüğü, hem ulusal mevzuattan hem de Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerden doğan pozitif yükümlülüklerdir.

Anayasa'nın 17. maddesi, herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğunu hüküm altına alırken, hiç kimsenin işkence ve eziyete tabi tutulamayacağını, insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye maruz bırakılmayacağını açıkça belirtmiştir.

Türk Ceza Kanunu'nun 94. ve 96. maddeleri, kamu görevlileri tarafından gerçekleştirilen işkence ve kötü muameleyi ağır cezai yaptırımlara bağlamış, bu suçların kovuşturulmasını kamu davası haline getirmiştir. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 2. ve 6. maddeleri de infazın insan onuruna saygılı biçimde yürütülmesini, mahpusların fiziksel ve ruhsal bütünlüğünün korunmasını emretmektedir.

Ayrıca Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 3. maddesi ile işkence yasağını mutlak şekilde kabul etmiş; Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT) denetimine açıktır. CPT raporları da Türkiye'deki cezaevlerinde benzer hak ihlallerine dair birçok kez uyarılarda bulunmuştur. Ayrıca Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 7. maddesi, kimsenin işkenceye ya da zalimane, insanlık dışı veya onur kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulamayacağını hükme bağlamaktadır.

22 Temmuz 2025 tarihinde kamuoyuna yansıyan haberlere göre, Bitlis'in Ahlat ilçesinde bulunan T Tipi Kapalı Cezaevi'nde gardiyanlar tarafından mahpuslara yönelik sistematik şiddet ve işkence uygulandığı, 8 tutsağın ciddi şekilde yaralandığı bildirilmiştir. Sabah saatlerinde yapılan sayım sırasında infaz koruma memurlarının koğuşlara topluca girerek mahpuslara fiziksel şiddet uyguladığı, yatak ve çarşafı bıçakla parçaladığı, karşı koyanlara daha yoğun şekilde müdahale edildiği aktarılmıştır. Olayın ardından hastaneye sevk edilen mahpusların,

kelepçeli muayeneyi kabul etmemeleri nedeniyle muayene edilmeden geri cezaevine götürüldükleri belirtilmiştir. Ayrıca aynı cezaevinde yaklaşık üç ay önce de benzer bir şiddet vakasının yaşandığı ifade edilmiştir. Bu tekrar eden uygulamalar, cezaevlerinde süregelen denetimsizlik, cezasızlık politikası ve temel insan haklarına aykırı infaz rejimlerinin yapısal bir boyut kazandığını göstermektedir.

Bitlis Ahlat T Tipi Kapalı Cezaevi'nde yaşandığı bildirilen bu son olay, yalnızca bireysel bir hak ihlali değil, sistematik bir kötü muamele pratiğinin ve kurumsallaşmış cezasızlık kültürünün açık bir yansımasıdır. Hastane sevklerinde kelepçeli muayene dayatılması, tedaviye erişimin keyfi biçimde engellenmesi, mahpusların fiziksel bütünlüğüne yönelik kasıtlı müdahaleler ve yeniden eden şiddet pratikleri, cezaevi yönetimlerinin hukuki denetimden fiilen azade hareket ettiğini ortaya koymaktadır.

Cezaevleri, hukukun en sıkı işlemesi gereken yerlerdir. Orada yaşanan her hak ihlali, yalnızca mahpuslara yönelik değil, hukuk devletine ve toplumsal vicdana yönelik bir saldırıdır. Bu nedenle, söz konusu iddiaların şeffaf biçimde soruşturulması, kamuoyunun bilgilendirilmesi ve sorumlular hakkında etkili yaptırımların uygulanması bir zorunluluktur.

Bu bağlamda;

1. Bitlis Ahlat T Tipi Kapalı Cezaevi'nde 22 Temmuz 2025 tarihinde yaşandığı iddia edilen olayla ilgili Bakanlığınızca başlatılmış bir idari ya da adli soruşturma var mıdır? Varsa akıbeti nedir?
2. Söz konusu olayda yaralandığı bildirilen 8 tutsağın sağlık durumu nedir? Hastaneye sevk edilen mahpuslara yönelik kelepçeli muayene uygulaması hakkında Bakanlığınızın tutumu nedir?
3. Aynı cezaevinde son 1 yıl içinde mahpuslara yönelik şiddet, işkence, kötü muamele, çıplak arama ya da diğer hak ihlalleriyle ilgili kaç başvuru yapılmıştır? Bu başvurulara ilişkin nasıl bir işlem yürütülmüştür?
4. Cezaevlerinde tutulan mahpusların tedaviye erişimini engelleyen kelepçeli muayene, sevklerin geciktirilmesi veya muayene edilmeme gibi uygulamalar hakkında herhangi bir düzenleyici önlem alınmakta mıdır?
5. Cezaevinde görevli personelin, özellikle infaz koruma memurlarının insan hakları ve işkence yasağına ilişkin eğitimlerden geçip geçmediği denetlenmekte midir?
6. Bu cezaevine sivil toplum örgütlerinin, baroların ve milletvekillerinin ziyaret talepleri neden reddedilmektedir? Cezaevine yönelik bağımsız ve düzenli denetim mekanizmaları kurulması düşünülmekte midir?
7. Cezaevlerinde yaşanan bu tür vakaların önüne geçilmesi ve kamuoyuna açıklıkla bilgi verilmesi için Bakanlığınızın kısa, orta ve uzun vadede planladığı bir reform süreci var mıdır?